

Основні нормативні документи НБУ, прийняті протягом липня 2020 року

Назва Постанови/документу	№	Дата прийняття	Сутність	Мета/вплив на БСУ
Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України	№ 92	01.07.2020	<p>Регулятор спростив вимоги до правил платіжних систем, платіжними організаціями яких є резиденти.</p> <p>1. Не потрібно буде відображати у правилах платіжних систем положення, пов'язані з фінансовим моніторингом та деякими питаннями оверсайта платіжних систем. Відтепер ці положення мають відобразитися у внутрішніх документах платіжної організації платіжної системи-резидента. Такі внутрішні документи мають бути розроблені протягом трьох місяців з дати внесення НБУ відомостей щодо цієї платіжної системи до Реєстру, але до дня початку проведення в цій платіжній системі першої операції з переказу коштів.</p> <p>2. Передбачено подання інформаційних довідок у вигляді опитувальника для реєстрації учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури, а також деталізовано вимоги регулятора щодо реєстрації непрямого учасника платіжної системи, платіжною організацією якої є резидент. Такі зміни мають спростити заповнення документів для подання до Національного банку.</p> <p>3. Уточнено вимоги до документів, які подаються до НБУ з метою реєстрації міжнародної платіжної системи, платіжною організацією якої є нерезидент. Водночас документи, які вже узгоджені НБУ на момент набрання чинності змін, не потребують доопрацювання відповідно до цих змін. Платіжні організації платіжних систем, учасники платіжних систем та оператори послуг платіжної інфраструктури мають врахувати нові вимоги до документів під час внесення до них чергових змін.</p> <p>Документи до НБУ відтепер можуть подаватись й у електронному вигляді – з кваліфікованим електронним підписом уповноваженої особи.</p> <p>НБУ також передбачив можливість отримання дублікату свідоцтва про узгодження правил/змін до правил платіжної системи-резидента та реєстраційного свідоцтва, що засвідчує реєстрацію договору/змін до договору про участь у міжнародній платіжній системі-нерезиденті, у разі їх втрати або пошкодження.</p>	Вдосконалення порядку реєстрації НБУ платіжних систем, систем розрахунків, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури

Про затвердження Змін до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України	№93	03.07.2020	Зміни стосуються обліку операції на умовах маржинальної торгівлі, обліку операції з готівкою в іноземній валюті та банківськими металами з фізичною поставкою, обліку курсових різниць тощо	Вдосконалення порядку відображення в бухгалтерському обліку операцій банків в іноземній валюті та банківських металах
Про затвердження Змін до Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України	№94	07.07.2020	Зміни стосуються відображення: приймання готівки від юо та фо, послуг з інкасації, операцій з підкріплення банків готівкою НБУ, операцій з передавання готівки між банками та інкасаторськими компаніями тощо	вдосконалення порядку бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами в банках України
Про затвердження Змін до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті та визнання такою, що втратила чинність, постанови Правління Національного банку України від 18 вересня 2014 року № 585	№95	07.07.2020	Зміни стосуються особливостей організації здійснення переказів після завершення робочого дня, а також у вихідні, святкові та неробочі дні Банківський день може включати два і більше календарних днів, якщо міжбанківський переказ через СЕП здійснюється у вихідні, святкові та неробочі дні, що передують даті цього банківського дня. Підсумки розрахунків за міжбанківськими електронними розрахунковими документами, проведеними через СЕП у вихідні, святкові та неробочі дні, відображаються на кореспондентських рахунках банків у Національному банку в перший робочий (операційний) день після вихідних, святкових та неробочих днів	Запровадження цілодобової роботи системи електронних платежів

<p>Про затвердження Переліку небанківських фінансових установ, які зобов'язані виконувати обов'язки фінансових агентів</p>	<p>№96</p>	<p>07.07.2020</p>	<p>Відповідно до затвердженого Переліку, небанківськими фінансовими установами, які зобов'язані виконувати обов'язки фінансових агентів відповідно до міжнародних договорів про обмін інформацією, є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • кредитні спілки [за винятком кредитних спілок, які відповідають критеріям, установленим у Додатку II до Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA), ратифікованої Законом України «Про ратифікацію Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки для поліпшення виконання податкових правил й застосування положень Закону США «Про податкові вимоги до іноземних рахунків» (FATCA)» (Угода FATCA)]; • страховики, які здійснюють страхування життя (за винятком страхових компаній зі страхування життя, які відповідають критеріям, установленим у Додатку II до Угоди FATCA). 	<p>Забезпечення реалізації вимог статті 14 Податкового кодексу України, Закону України від 12 вересня 2019 року № 79-IX "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг"</p>
<p>Про внесення змін до Правил застосування переліку документів, що утворюються в діяльності Національного банку України та банків України</p>	<p>№97</p>	<p>08.07.2020</p>	<p>Змінено терміни зберігання окремих документів</p>	<p>Вдосконалення систематизації та зберігання документів, організації архівної справи та роботи з документами в банківській системі</p>
<p>Про затвердження Змін до Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України</p>	<p>№98</p>	<p>08.07.2020</p>	<p>Внесено ряд доповнень, зокрема, стосовно можливості проведення верифікації та рецензування оцінки заставної нерухомості та здійснення перерахунку розміру кредитного ризику та розрахунку нормативів капіталізації з урахуванням результатів перевірки оцінки</p>	<p>Визначення необхідного рівня нормативів достатності капіталу банків для забезпечення їх стійкості</p>
<p>Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України</p>	<p>№99</p>	<p>09.07.2020</p>	<p>Внесено зміни до Порядку здійснення операцій з чеками в іноземній валюті, Порядку здійснення операцій з акредитивами, Положення про порядок здійснення банками операцій за гарантіями в національній та іноземній валюті, Положення про порядок виконання банками документів на переказ, примусове списання і арешт коштів в іноземних валютах та банківських металів. Переважно зміни стосуються заміни посилань на нормативні документи, що втратили чинність, посиланнями на чинні документи. В останньому з перелічених документів також було дещо змінено вимоги до оформлення платіжного доручення.</p>	<p>Приведення нормативно-правових актів НБУ до законодавства України</p>

<p>Про особливості здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України у 2020 році та контролю за виконанням банками програм капіталізації/реструктуризації, погоджених за результатами проведеної у 2019 році оцінки стійкості, у зв'язку з установам карантину та запровадженням обмежувальних заходів</p>	<p>№100</p>	<p>13.07.2020</p>	<p>Оцінку буде проведено в 2 етапи. Банкам до 31 липня 2020 р. слід подати до НБУ Звіт про результати першого етапу оцінки стійкості банку і таблиці до нього в електронному вигляді.</p> <p>НБУ до 1.10. 2020 р. надсилає банкам вимогу про складання програми капіталізації/реструктуризації, якщо значення нормативів достатності капіталу, розраховані за результатами двох етапів оцінки стійкості, є меншими, ніж нормативні значення, установлені Національним банком.</p> <p>Банкам, що отримали зазначену вимогу до:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 15.11 2020 р. – подати до Національного банку програму капіталізації/реструктуризації; • 31 .12 2020 р. – забезпечити дотримання необхідного рівня нормативів достатності капіталу, визначеного за результатами оцінки стійкості, шляхом виконання програми капіталізації/реструктуризації. <p>Заходи впливу не застосовуються до банків, які здійснюють діяльність відповідно до програм капіталізації/реструктуризації, погоджених Національним банком за результатами проведеної у 2019 р. оцінки стійкості, за недосягнення необхідного рівня нормативів достатності капіталу/невиконання заходів, передбачених програмами капіталізації/реструктуризації, якщо таке недосягнення/невиконання спричинено негативним впливом карантину на показники діяльності банку та/або його боржників/контрагентів.</p>	<p>Здійснення оцінки стійкості банків у 2020 році та контролю за виконанням банками програм капіталізації/реструктуризації, погоджених за результатами проведеної у 2019 році оцінки стійкості</p>
<p>Про внесення змін до окремих тарифів на послуги (операції), що надаються (здійснюються) Національним банком України</p>	<p>№ 101</p>	<p>15.07.2020</p>	<p>НБУ з 24.07 відновив тарифи за платежі у СЕП. Абонентське обслуговування замовника в системі електронних платежів НБУ для банків буде коштувати 4100 грн, для Державного Казначейства -2050 грн.</p>	<p>Зміни пов'язані з запланованим переходом СЕП на розширений регламент роботи, що передбачає доступність системи для проведення міжбанківських платежів 23 години на добу 7 днів на тиждень (23/7).</p>

Про затвердження Порядку відкриття і закриття рахунків виборчих фондів	№ 102	15.07.2020	<p>НБУ визначив порядок відкриття і закриття рахунків виборчих фондів, а також зобов'язав банки повідомляти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Центральну виборчу комісію та Національне агентство з питань запобігання корупції про відкриття рахунку виборчого фонду кандидата на пост Президента України, політичної партії та його реквізити; • регіональне або територіальне представництво Центральної виборчої комісії та Національне агентство з питань запобігання корупції про відкриття поточного рахунку власного виборчого фонду кандидата в народні депутати і його реквізити; • територіальну виборчу комісію про відкриття рахунку виборчого фонду організації партії, кандидата в депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, старости села, селища та його реквізити. 	На виконання вимог Виборчого кодексу
Про затвердження Змін до Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи	№ 103	16.07.2020	Положення доповнено умовами включення облігацій підприємств розміщення яких здійснено під гарантію КМУ, до пулу цінних паперів, під заставу якого надаються кредити овернайт та рефінансування НБУ.	Ефективне використання стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи
Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 04 червня 2020 року № 73	№ 104	23.07.2020	Зміни та доповнення стосуються порядку взаємодії між банками та НБУ у випадку, якщо банк допустив порушення нормативів та обмежень, що було спричинено негативним впливом карантину	Мінімізація негативного впливу карантину та підтримання фінансової стабільності БСУ

<p>Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 26 березня 2020 року № 39</p>	<p>№ 105</p>	<p>24.07.2020</p>	<p>НБУ продовжив до 30.11.2020 дію спрощених правил оцінки кредитного ризику при реструктуризації кредитів, що здійснюються банками у відповідь на економічні проблеми позичальників, зумовлені пандемією коронавірусної хвороби COVID-19.</p> <p>Також з групової оцінки кредитного ризику не будуть вилучатися кредити, умовами реструктуризації за якими передбачено здійснення платежів з періодичністю рідшою, ніж або в обсязі меншому, ніж передбачені вимогами Положення №351.</p> <p>Крім того, для неперервності кредитної підтримки державного сектору передбачено право банків під час оцінки кредитного ризику за кредитами, наданими органам державної влади та органам місцевого самоврядування (боржники – бюджетні установи), не брати до уваги інформацію щодо стану виконання ними дохідної частини бюджету у 2020 році.</p>	<p>Мінімізація негативного впливу карантину та підтримання фінансової стабільності БСУ</p>
---	--------------	-------------------	---	--

<p>Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу</p>	<p>№ 106</p>	<p>28.07.2020</p>	<p>Положенням передбачені наступні заходи впливу:</p> <ul style="list-style-type: none"> • письмове застереження; • укладення Національним банком письмової угоди з установою. За цією угодою установа зобов'язується сплатити визначене грошове зобов'язання та вжити заходів для усунення та/або недопущення в подальшому порушень вимог законодавства з питань фінмоніторингу, підвищити ефективність системи управління ризиками тощо; • покладення на установу обов'язку відсторонення від роботи посадової особи установи. Відстороненими можуть бути: керівник (керівники) установи, відповідальний працівник за фінмоніторинг. <p>Усі рішення про застосування заходів впливу в НБУ приймаються колегіальним органом – Правлінням Національного банку або Комітетом, якому делеговані окремі повноваження щодо регулювання та нагляду.</p> <p>Під час розгляду колегіальним органом НБУ питання про застосування заходів впливу передбачено можливість присутності представника установи для особистого надання пояснень чи заперечень. Позиція установи урахуватиметься під час прийняття рішення щодо застосування заходу впливу. Також представники установи матимуть можливість надати свої пояснення/зауваження/заперечення на етапі кваліфікації порушень та до отримання результатів перевірки.</p>	<p>Визначення порядку застосування заходів впливу до небанківських фінустанов</p>
--	--------------	-------------------	---	---

<p>Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу</p>	<p>№ 107</p>	<p>28.07.2020</p>	<p>Положення стосується небанківських фінансових установ. Основні концептуальні підходи Положення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • використання ризик-орієнтованого підходу; • побудова належної системи управління ризиками; • посилені та спрощені заходи належної перевірки клієнтів; • методи віддаленої ідентифікації та верифікації; • адаптований перелік критеріїв ризику та індикаторів ризиковості; • ризик-орієнтовані підходи до політично значущих осіб, членів їх сімей та пов'язаних осіб (PEPs). <p>Окремі вимоги до установ є спрощеними порівняно з банками, наприклад:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. більшості установ рекомендовано мати систему автоматизації процесів із фінмоніторингу, проте обов'язковою вона є лише для платіжних систем, які здійснюють перекази коштів у режимі онлайн; 2. оцінка ризику клієнтів відбувається за спрощеними методами, в т. ч. установам надано можливість оцінювати ризик не кожного клієнта окремо, а на груповій основі; 3. встановлено особливі заходи з належної перевірки клієнтів та вигодоодержувачів для страхових компаній; 4. небанківські установи не погоджують із НБУ кандидатуру відповідального працівника за фінмоніторинг. До того ж відповідальному працівнику дозволяється суміщення та сумісництво за посадою. <p>Ідентифікація та верифікація клієнта можлива в декількох варіаціях. Крім фізичної присутності та копії оригіналів документів для небанківських установ, як і для банків, також доступна дистанційна ідентифікація та верифікація клієнта.</p> <p>Всі належні процедури та процеси небанківські фіну стани повинні впровадити до кінця 2020 р.</p>	<p>В зв'язку з введення у дію 28.04.2020 р. нових вимог законодавства з питань фінансового моніторингу</p>
---	--------------	-------------------	---	--

<p>Про затвердження Положення про Комітет з питань нагляду та регулювання діяльності ринків небанківських фінансових послуг</p>	<p>№498-рш</p>	<p>29.07.2020</p>	<p>Основними завданням Комітету є:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вирішення питань нагляду та регулювання; • забезпечення реєстрації та ліцензування учасників ринку; • застосування заходів впливу та штрафних санкцій до фінансових установ за порушення; • забезпечення захисту прав споживачів небанківських фінансових послуг; • координація роботи підрозділів з нагляду; • визначення тенденцій розвитку ринків та надання відповідних пропозицій Правлінню; • сприяння вдосконаленню законодавчої бази для здійснення нагляду та регулювання; • забезпечення стабільності ринків та інше. <p>Комітет має право приймати рішення щодо:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ліцензування та реєстрації фінансових установ та інших учасників небанківського фінансового ринку; • погодження або відмови в набутті істотної участі в фінансових установах, ідентифікації та визнання небанківських фінансових груп; • застосування заходів впливу за порушення у сфері захисту прав споживачів та порушення законодавства з питань фінансового моніторингу, інші порушення; • інші наглядові питання. 	<p>Забезпечення реалізації повноважень Національного банку України в сфері державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг</p>
---	----------------	-------------------	---	--

Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 16 квітня 2020 року № 51	№108	29.07.2020	<p>НБУ дозволив банкам не подавати на паперових носіях фінансову звітність за перше півріччя та 9 місяців 2020 року за умови її розміщення на вебсайті банку.</p> <p>Також НБУ дозволив відповідальним особам банківських груп не подавати на паперових носіях проміжну консолідовану звітність банківської групи та проміжну субконсолідовану звітність підгруп банківської групи за II та III квартали 2020 року за умови її розміщення на власних сайтах до 31 серпня та до 30 листопада 2020 року відповідно.</p>	В зв'язку з продовженням карантину та обмежувальних заходів для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19.
Про затвердження Змін до Положення про Систему BankID Національного банку України	№109	30.07.2020	<p>НБУ доповнив вимоги до суб'єктів, які виявили намір приєднатися до Системи BankID в статусі абонентів-надавачів послуг.</p> <p>Так, регулятор зобов'язав абонентів-надавачів послуг розкривати користувачу інформацію про умови та порядок надання послуги, для якої здійснюється дистанційна ідентифікація користувача через Систему BankID НБУ.</p> <p>Крім того, уточнено процедуру приєднання та здійснення розрахунків між абонентами у системі.</p>	зростання поінформованості користувачів системи та посилення захисту їх прав; підвищення ефективності функціонування системи та її надійності
Про внесення змін до Положення про застосування цифрового власноручного підпису в банківській системі України	№110	30.07.2020	<p>НБУ вдосконалив порядок застосування цифрового власноручного підпису в банківській системі України.</p> <p>Зокрема регулятор скасував обмеження на створення цифрового власноручного підпису лише одним інструментом підписання – стилусом та поширив можливість підписання документів цифровим власноручним підписом на осіб, які виявили бажання скористатися банківськими та/або фінансовими послугами банку.</p>	Поширення фінансової інклюзії, в зв'язку зі спрощенням процесу залучення нових клієнтів
Про внесення змін до Положення про валютний нагляд	№111	30.07.2020	Зміни стосуються переважно небанківських фінансових установ	Вдосконалення підстав та порядку застосування НБУ до уповноважених установ заходів впливу за порушення вимог валютного законодавства

<p>Про затвердження Правил бухгалтерського обліку операцій довірчого управління в банках України</p>	<p>№112</p>	<p>30.07.2020</p>	<p>Банк-управитель:</p> <ul style="list-style-type: none"> • має відокремлювати в бухгалтерському обліку власні активи та зобов'язання банку від активів та зобов'язань довірчого управління; • здійснює облік результатів діяльності за операціями довірчого управління окремо від результатів діяльності банку за іншими операціями; • відображає в бухгалтерському обліку операції довірчого управління за рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 11 вересня 2017 р. № 89; • здійснює облік операцій довірчого управління за кожним фондом банківського управління та/або кожним індивідуальним договором про довірче управління. 	<p>вдосконалення порядку відображення в бухгалтерському обліку операцій довірчого управління в банках України</p>
--	-------------	-------------------	--	---

<p>Про подання звітності з питань фінансового моніторингу до Національного банку України</p>	<p>№113</p>	<p>30.07.2020</p>	<p>НБУ запроваджує зміни до порядку подання звітності з питань фінансового моніторингу для банків та небанківських установ.</p> <p>Згідно з новими вимогами подаватимуться 6 файлів звітності: з них 2 банками, 2 – небанківськими установами, 2 – одночасно банками і небанківськими установами.</p> <p>Звітність з питань фінансового моніторингу буде подаватися:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ із щомісячною періодичністю – з 1 вересня 2020 року; ▪ із квартальною періодичністю – з 1 жовтня 2020 року; ▪ банки надаватимуть інформацію з питань управління ризиками у сфері фінансового моніторингу з 1 січня 2021 року, небанківські установи – з 1 жовтня 2020 року. <p>НБУ надав банкам та небанківським установам додатковий час для адаптації до оновленого порядку подання звітності з фінансового моніторингу:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ із щомісячною періодичністю подання – три звітних періоди; ▪ із квартальною періодичністю подання – два звітних періоди; ▪ для інформації з питань управління ризиками у сфері фінансового моніторингу для небанківських установ – один звітний період. <p>Під час тестового періоду заходи впливу не застосовуватимуться.</p>	<p>Вдосконалення нагляду з дотримання вимог фінансового моніторингу</p>
--	-------------	-------------------	--	---

<p>Про затвердження Змін до Правил визначення платіжних ознак та обміну банкнот, розмінних та обігових монет національної валюти України</p>	<p>№114</p>	<p>31.07.2020</p>	<p>Регулятор:</p> <ul style="list-style-type: none"> • уточнив визначення низки ознак зношення та пошкодження банкнот; • визначив, що приймати і передавати значно зношені банкноти для дослідження до центрального банку можуть не лише уповноважені банки, але й усі інші українські банки; • поширив на інкасаторські компанії вимоги, які раніше виконували тільки банки і які стосуються вилучення і передавання сумнівних банкнот для проведення досліджень до Національного банку, а також вилучення та передавання банкнот, зафарбованих спеціальним розчином унаслідок несанкціонованого втручання в спецпристрій для зберігання цінностей, до правоохоронних органів; • запровадив нову вимогу щодо організації та проведення банками та інкасаторськими компаніями навчальних заходів з метою підвищення рівня знань працівників, які працюють з готівкою, ознак справжності та платіжності банкнот (монет) національної валюти; • скасував норму про розсилання банкам Національним банком плакатів і буклетів із описом банкнот (монет), оскільки на сторінках офіційного Інтернет-представництва регулятора розміщується їх електронна версія. 	<p>Вдосконалення взаємовідносин між банками в Україні, юридичними особами, фізичними особами під час приймання та видачі банкнот, розмінних і обігових монет національної валюти України за всіма видами платежів, а також для зарахування на рахунки, вклади, акредитиви, для переказів та обміну</p>
--	-------------	-------------------	---	--